

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus Euroopan unionin talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2024

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan tilintarkastustuomioistuin on julkaissut 9.10.2025 vuosikertomuksensa varainhoitovuodelta 2024 ja se esitellään talous- ja rahoitusasioiden neuvostolle 12.12.2025. EU:n vuotuinen vastuuvapausmenettely käynnistyy julkaisusta ja vuosikertomusta käsitellään neuvoston budjettikomiteassa tammi- ja helmikuussa 2026. Neuvoston suosituksesta vastuuvapauden myöntämiseksi EU:n komissiolle varainhoitovuodelta 2024 päätetään talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa viimeistään maaliskuussa 2026. Suositus toimitetaan Euroopan parlamentille, jonka on tarkoitus päättää vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle täysistunnossaan huhtikuussa 2026.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus toimitetaan vakiintuneen käytännön mukaisesti ja käsittelyaikataulu huomioiden PeL 97 §:n mukaisena selvityksenä eduskuntaan.

Suomen kanta

Suomi pitää myönteisenä sitä, että tilintarkastustuomioistuin antaa puhtaan tarkastuslausunnon EU:n tilien luotettavuudesta sekä tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta varainhoitovuodelta 2024. Lisäksi Suomi huomioi EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen maksujen laillisuutta ja asianmukaisuutta koskevan varauman sisältävän tarkastuslausunnon.

Suomi pitää valitettavana sitä, että tilintarkastustuomioistuin joutuu jälleen antamaan kielteisen lausunnon EU:n talousarvion menojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastushavaintoihin perustuva arvioitu virhetaso vuonna 2024 ylittää kahden prosentin olennaisuusrajan kokonaisvirhetason ollessa 3,6 prosenttia. Virhetaso on laskenut vuoden 2023 arvioidusta 5,6 prosentista ja vuoden 2022

arvioidusta 4,2 prosentista, mutta tilintarkastustuomioistuin toteaa lausunnossaan virheiden vaikutuksen EU:n talousarvion menoihin olevan edelleen olennainen ja laajalle levinnyt.

Suomi kiinnittää erityistä huomiota tilintarkastustuomioistuimen havaintoihin EU:n talousarvion maksamatta olevien sitoumusten määrästä, joka oli 507,4 miljardia sekä EU:n joukkolainojen määrästä, joka oli 572,8 miljardia vuoden 2024 lopussa. EU:n lainojen määrä on kasvanut vuonna 2024 yli 30 prosenttia.

Suomi katsoo, että tilintarkastustuomioistuimen esittämien havaintojen perusteella EU:n varainhoidossa on edelleen olennaisia puutteita. Suomi ei tue vastuuvapauden suosittamista komissiolle varainhoitovuoden 2024 osalta. Suomi katsoo, että komission tulisi ryhtyä toimenpiteisiin menojen virhetason pienentämiseksi ja varainhoidon tilan parantamiseksi.

Suomi katsoo, että tilintarkastustuomioistuimen erillisissä vuosikertomuksissa käsitellyille EU:n virastoille ja yhteisyrityksille voidaan suositella vastuuvapauden myöntämistä varainhoitovuodelta 2024, mikäli ne antavat neuvoston käsittelyn aikana asianmukaiset selvitykset toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tilintarkastustuomioistuimen esittämien havaintojen johdosta.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkastaa vuosittain EU:n tilinpäätöksen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuutta ja sääntöjenmukaisuutta. Tarkastustensa pohjalta tilintarkastustuomioistuin on laatinut varainhoitovuotta 2024 koskien vuosikertomuksen EU:n talousarvion toteuttamisesta sekä yhteenvedot virastoja ja yhteisyrityksiä koskevista tarkastuksista.

EU:n talousarviota koskeva vuosikertomus samoin kuin virastojen ja yhteisyritysten tarkastuksista laaditut yhteenvedot on julkaistu lokakuussa 2025. Tilintarkastustuomioistuimen kertomusten tietojen pohjalta neuvostossa valmistellaan vuoden 2026 alussa komissiota koskeva vastuuvapaussuositus varainhoitovuodelta 2024. Lisäksi neuvostossa valmistellaan EU:n talousarviosta rahoitettavia virastoja ja yhteisyrityksiä koskevat erilliset vastuuvapaussuositukset.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus EU:n talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuodelta 2024

Yhteenvedo ja kehitys vuonna 2024

- Tilintarkastustuomioistuin antaa puhtaan tarkastuslausunnon EU:n vuoden 2024 tilien luotettavuudesta. Tilintarkastustuomioistuimen mukaan tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista päättyneeltä varainhoitovuodelta varainhoitoasetuksen ja kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin perustuvien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Myös tulojen osalta annetaan aiempien vuosien tapaan puhdas lausunto.
- Tilintarkastustuomioistuin antaa EU:n talousarvion menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta kaksi erillistä lausuntoa: Toinen koskee EU:n talousarviomenoja ja toinen elpymis- ja palautumistukivälineen menoja. Elpymis- ja palautumistukivälineestä annetaan erillinen lausunto, koska kyseessä on väliaikainen väline, jonka toteutus- ja rahoitustapa poikkeaa olennaisesti monivuotisten rahoituskehysten mukaisista talousarviomenoista. EU:n talousarviomenojen edunsaajille maksetaan tiettyjen toimien toteuttamisesta tai korvataan aiheutuneita kuluja. Sen sijaan elpymis- ja

palautumistukivälineen puitteissa jäsenvaltioille maksetaan ennalta määriteltyjen välitavoitteiden tai tavoitteiden tyydyttävästä saavuttamisesta.

- EU:n talousarviomenojen osalta tilintarkastustuomioistuimien antaa kielteisen lausunnon menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Tilintarkastustuomioistuimen arvioima kokonaisvirhetaso varainhoitovuoden 2024 talousarviomenoissa on 3,6 prosenttia, mikä ylittää 2 prosentin olennaisuusrajan, mutta on alhaisempi kuin vuosina 2023 (5,6 prosenttia) ja 2022 (4,2 prosenttia). Merkittävässä osassa menoja virhetaso on olennainen. Tämä koskee erityisesti kulujen korvaamiseen perustuvia menoja, joiden arvioitu virhetaso on 5,2 prosenttia ja ne muodostavat 68,9 prosenttia tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen perusjoukosta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että sen havaitsemien virheiden vaikutukset varainhoitovuoden hyväksyttyihin menoihin ovat sekä olennaisia että laajalle ulottuvia.
- Elpymis- ja palautumistukivälineen osalta tilintarkastustuomioistuin antaa varauman sisältävän lausunnon menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Tarkastusten kohteina olleista 28:sta komissiolta jäsenvaltioille suoritetuista maksatuksista havaittiin kuudessa kvantitatiivisesti ilmaistavia virheitä. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin raportoi puutteista niin komission suorittamassa ennakoarvioinnissa kuin jäsenvaltioiden raportointi- ja valvontajärjestelmissä sekä jäsenvaltioiden viranomaisten vahvistuslausumiin sisällyttämien tietojen luotettavuudessa. Tilintarkastustuomioistuimen mukaan myös välitavoitteita ja tavoitteita on määritelty väljästi, minkä vuoksi niiden saavuttamisen arviointiin liittyy enemmän harkinnanvaraisuutta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että sen elpymis- ja palautumistukivälineen menoja koskevat havainnot ovat kokonaisvaikutuksiltaan olennaisia mutta eivät laajalle ulottuvia.
- Maksattamatta olevien sitoumusten kokonaismäärä oli vuoden 2024 loppuun mennessä 507,4 miljardia euroa, josta 166,3 miljardia euroa liittyi Next Generation EU -elpymisvälineen avustuksiin. Maksattamatta olevia sitoumuksia oli vähemmän kuin vuonna 2023, jolloin niiden määrä oli ennätyskelliset 543 miljardia euroa.
- Komissio on viiden viime vuoden aikana lisännyt merkittävästi joukkolainojen liikkeenlaskuja, koska se on tukeutunut pääomamarkkinoihin rahoittaakseen laajempia ohjelmia, kuten SURE- ja Next Generation EU -välineitä. Lainanotolla rahoitettavilla välineillä annetaan rahoitustukea jäsenvaltioille ja EU:n ulkopuolisille maille kuten Ukrainalle. Vuoden 2024 lopussa EU:n lainojen määrä oli 578,2 miljardia euroa. EU:n jäljellä olevien lainojen määrä voi tilintarkastustuomioistuimen mukaan nousta vuoteen 2027 mennessä yli 900 miljardiin euroon. Taso olisi lähes kymmenkertainen vuoteen 2020 verrattuna.
- Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus 2024 sisältää myös Suomeen kohdistuneita tarkastuksia ja havaintoja. Yhteisen maatalouspolitiikan alalla tilintarkastustuomioistuin teki Suomessa viisi maksutarkastusta, joista yhdestä löytyi mitattavissa oleva virhe. Toisaalta vuosikertomuksessa nostetaan esille myönteisenä esimerkkinä Suomessa tehty tarkastus (laatikko 7.1), joka kohdistui viljelijän saamaan tukeen laajan niityn viljelyyn liittyvän ekojärjestelmän puitteissa. Tarkastuksessa vahvistettiin, että edunsaaja oli noudattanut tukikelpoisuusehtoja. Muuttoliikkeen ja rajaturvallisuuden osalta tilintarkastustuomioistuin suoritti myös Suomen tarkastusviranomaiseen kohdistuneen sisäisen valvonnan eri osien tarkastuksen, jonka perusteella nostettiin esille tiettyjä puutteita tarkastusviranomaisen toiminnassa. Komissio ja tarkastusviranomaiset katsovat kuitenkin toimintatavan olleen perusteltu.

Luku 1: Tarkastuslausuma ja lausuman perustana olevat tiedot

Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös varainhoitovuodelta 2024 antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista kyseiseltä varainhoitovuodelta varainhoitoasetuksen ja kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin perustuvien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin antaa näin ollen puhtaan tarkastuslausunnon tilien luotettavuudesta kuten joka vuosi vuodesta 2007 lähtien.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU:n talousarvion tulojen virhetaso ei ole olennainen ja varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Tilintarkastustuomioistuin jatkaa menettelyään, jossa se antaa kaksi erillistä lausuntoa menojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Näin otetaan huomioon se, että väliaikaisen elpymis- ja palautumistukivälineen toteutus ja rahoitus poikkeavat olennaisesti monivuotisten rahoituskehysten puitteissa tapahtuvasta talousarviovarojen käytöstä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa varauman sisältävän lausunnon elpymis- ja palautumistukivälineen menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että havainnot, jotka koskevat varainhoitovuonna hyväksyttyjä elpymis- ja palautumistukivälineen menoja, ovat kokonaisvaikutukseltaan olennaisia mutta eivät laajalla ulottuvilla. Havainnot koskevat määrällisiä ja laadullisia tekijöitä, jotka liittyvät virheisiin, joita havaittiin kuudessa komission jäsenvaltioille suorittamassa maksussa sekä puutteisiin komission ennakkoarvioinnissa, välitavoitteiden ja tavoitteiden väljään määrittelyyn ja harkinnanvaraisuuteen niiden arvioinnissa, puutteisiin jäsenvaltioiden raportointi- ja valvontajärjestelmissä että jäsenvaltioiden vahvistuslausumiin sisällyttämien tietojen luotettavuudessa.

Tilintarkastustuomioistuin antaa kielteisen lausunnon EU:n talousarviomenojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta vuodelta 2024. Tilintarkastustuomioistuimen arvioima kokonaisvirhetaso on 3,6 prosenttia. Merkittävässä osassa menoja virhetaso on olennainen. Tämä koskee erityisesti kulujen korvaamiseen perustuvia menoja, joihin sovelletaan monimutkaisia sääntöjä. Ne muodostavat 68,9 prosenttia tarkastetuista menoista ja niiden arvioitu virhetaso on 5,2 prosenttia. Tilintarkastustuomioistuimen havaitsemien virheiden vaikutukset varainhoitovuoden hyväksyttyihin menoihin ovat sekä olennaisia että laajalle ulottuvia.

Luku 2: Talousarvio- ja varainhallinto

Vuoden 2024 lopullisessa talousarviossa tehtyjen sitoumusten kokonaismäärä oli 193,1 miljardia euroa eli 98,9 prosenttia käytettävissä olevasta määrästä. Lopullisessa talousarviossa tehdyt maksut olivat yhteensä 146,1 miljardia euroa, mikä oli 97,6 prosenttia käytettävissä olleista maksumäärärahoista.

Monivuotisen rahoituskehysten 2014-2020 käyttö on saatu lähes päätökseen vuonna 2024 ja Euroopan rakenne- ja investointirahastojen maksut olivat 97 prosenttia käytettävissä olleesta kokonaismäärästä. Sen sijaan kauden 2021-2027 rahastojen käyttöaste on edelleen alhainen ja vuoden 2024 lopussa vain 7 prosenttia yhteistyössä hallinnoitaville rahastoille kohdennetuista määrärahoista oli käytetty.

Maksattamatta olevien sitoumusten kokonaismäärä alkoi vähentyä vuonna 2024 niiden ollessa vuoden lopussa 507,4 miljardia euroa, josta 166,3 miljardia euroa liittyi Next Generation EU -elpymisvälineen avustuksiin. Vuonna 2023 maksamattomia sitoumuksia oli ennätykselliset 543 miljardia euroa. Maksamattomat sitoumukset liittyvät pääosin

Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin sekä elpymisvälineeseen ja niiden määrä vähenee, mutta komission ennusteita hitaammin.

EU:n jäljellä olevien lainojen määrä kasvoi yli 30 prosentilla vuonna 2024. Komissio on viiden viime vuoden aikana lisännyt merkittävästi joukkolainojen liikkeeseenlaskuja, koska se on tukeutunut pääomamarkkinoihin rahoittaakseen laajempia ohjelmia, kuten SURE- ja Next Generation EU -välineitä. EU:n jäljellä olevien lainojen määrä saattaa vuoteen 2027 mennessä nousta yli 900 miljardiin euroon. Tämä on lähes kymmenkertaisesti enemmän vuoden 2020 tasoon verrattuna (ennen Next Generation EU -välineen käyttöönottoa). Vuoden 2024 lopussa liikkeessä olleista EU:n 578,2 miljardin euron joukkolainoista 254,7 miljardia euroa (44 prosenttia) oli maksettu Next Generation EU -välineen ei-takaisinmaksettavana tukena. Komissio käyttää hajautettua rahoitusstrategiaa rahoitusapuohjelmien rahoittamiseksi lainanoton avulla. Sen mukaisesti lainojen takaisinmaksuvelvoitteet jakautuvat ajallisesti useammalle monivuotiselle rahoituskehykselle sen sijaan, että ne keskitettäisiin yhteen monivuotiseen rahoituskehykseen. Next Generation EU -elpymisvälineen takaisinmaksu voidaan aloittaa vuonna 2027 ja se on saatettava päätökseen viimeistään vuonna 2058.

Ukrainalle myönnettyt hyväksytyt lainat (jäljellä olevat ja vielä maksettavat) olivat vuoden 2024 lopussa enintään 80,1 miljardia euroa, josta 42,1 miljardia euroa oli nostettu. Komission mukaan EU ja sen jäsenvaltiot olivat mobilisoineet Ukrainan tukemiseen vuoden 2024 loppuun mennessä yli 130 miljardia euroa Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan alkamisesta lähtien.

Suosituksissaan tilintarkastustuomioistuin kehottaa komissiota varmistamaan, että Next Generation EU -elpymisvälineen lainojen takaisinmaksuaikatauluissa otetaan huomioon nykyisten ja tulevien EU-ohjelmien täytäntöönpano.

Luku 3: EU:n talousarviosta rahoitetun toiminnan tuloksellisuus

Tilintarkastustuomioistuin on julkaissut vuonna 2024 yhteensä 28 erityiskertomusta, joissa käsitellään keskeisiä tuloksellisuus- ja vaatimuksenmukaisuustavoitteita sekä moitteettoman varainhoidon periaatteiden soveltamista. Tarkastustyön kohteet valitaan vuosien 2021-2025 strategian painopisteiden mukaisesti.

Erytyiskertomuksissa tilintarkastustuomioistuin antaa suosituksia tarkastusten kohteille. Vuoden 2024 erityiskertomuksiin sisältyneistä 230 suosituksesta hyväksyttiin 69 prosenttia sellaisenaan ja 17 prosenttia osittain.

Lisäksi tilintarkastustuomioistuin analysoi komission tuloksellisuusraportointia monivuotisen rahoituskehysten otsakkeesta 1 ”Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous”. Havaintojensa pohjalta tilintarkastustuomioistuin suosittelee, että komissio parantaa tulosindikaattorien perustana käytettyjen tietojen jäljitettävyyttä ja indikaattorien seuranta sekä keskeisten tulosindikaattorien arviointia.

Luku 4: Tulot

- 250,6 mrd euroa
- Virhetaso ei ole olennainen

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastamaan otokseen ei liittynyt kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä, joten tulojen virhetaso ei ole olennainen. Tarkastetut tuloihin liittyvät järjestelmät olivat yleisesti ottaen vaikuttavia. Joidenkin osatekijöiden osalta järjestelmät olivat osittain vaikuttavia.

Havaintojensa perusteella tilintarkastustuomioistuin suosittaa komissiolle, että se tehostaisi toimiaan tulliuudistuksen oikea-aikaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Erityisesti komission olisi laadittava suunnitelma, josta käy ilmi aikataulut ja vastuualueet EU:n tulliviranomaisen ja EU:n tullidatakeskuksen perustamiseksi ja toiminnan käynnistämiseksi.

Luku 5: Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous

- Menot yhteensä 25,3 mrd euroa
- Virhetaso on olennainen
- Arvioitu virhetaso 3,2 prosenttia (3,3 prosenttia vuonna 2023)

Rahoituskehityksen otsakkeesta 1 sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous rahoitetaan useita erilaisia ohjelmia, joiden hankkeilla edistetään muun muassa tutkimusta ja innovointia, Euroopan laajuisten liikenneverkkojen kehittämistä, viestintäalaa, energia-alaa, digitalista siirtymää ja sisämarkkinoita sekä avaruuspolitiikkaa. Pääasiallinen tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma on Horisontti 2020 -puiteohjelma sekä sen seuraaja Horisontti Eurooppa -puiteohjelma. Otsakkeesta rahoitetaan myös suuria infrastruktuurihankkeita Verkkojen Eurooppa -välineellä. Lisäksi otsakkeen rahoitus kattaa avaruushankkeita, kuten Galileon (EU:n maailmanlaajuinen satelliittinavigointijärjestelmä), EGNOS-järjestelmän (Euroopan geostationaarinen navigointilisäjärjestelmä) ja Copernicus-ohjelman (Euroopan maanseurantaohjelma). Otsakkeeseen sisältyy myös InvestEU-rahasto.

Komissio hallinnoi suurinta osaa näiden ohjelmien menoista suoraan sekä toimeenpanovirastojen kautta. Menot muodostuvat hankkeisiin osallistuville julkisille tai yksityisille edunsaajille myönnettävistä avustuksista. InvestEU-rahoitusvälineiden täytäntöönpanosta vastaa pääasiassa joko Euroopan investointipankki (EIP) tai Euroopan investointi-rahasto (EIR), jotka puolestaan käyttävät rahoituksen välittäjiä.

Menojen virhetaso on olennainen. Tärkein otsakkeen 1 virheisiin vaikuttava tekijä ovat tutkimusmenoihin liittyvät tukeen oikeuttamattomat tai virheellisesti ilmoitetut henkilöstökulut. Huolimatta kaikista asetuksiin ajan mittaan sisällytetyistä yksinkertaistamistoimenpiteistä ja komission edunsaajille antamista ohjeista tilanne on pysynyt muuttumattomana vuosien ajan. Huomattavalla osalla edunsaajista on edelleen vaikeuksia soveltaa sääntöjä oikein.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa havaintojensa perusteella komissiolle, että parannetaan kertakorvauksina maksettaviin avustuksiin kohdistettavia arviointeja ja kolmansille osapuolille kohdistettavan rahoituksen hallinnointia.

Luku 6: Koheesio, palautumiskyky ja arvot

- Menot yhteensä 61,4 mrd euroa
- Virhetaso on olennainen
- Arvioitu virhetaso 5,7 prosenttia (9,3 prosenttia vuonna 2023)

Rahoituskehityksen otsakkeen 2 koheesio, palautumiskyky ja arvot varojen käyttö keskittyy EU:n eri jäsenvaltioiden ja alueiden välisten kehityserojen vähentämiseen sekä toimiin, joilla tuetaan ja suojellaan EU:n arvoja, mikä lisää EU:n kykyä palautua nykyisistä ja tulevista haasteista. Alaotsakkeen 2 a (taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus) rahoitusta myönnetään Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), koheesiorahaston, Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Verkkojen Eurooppa -välineen kautta jäsenvaltioiden hallinnoimiin ohjelmiin. Alaotsakkeen 2 b (palautumiskyky ja arvot) rahoitusta puolestaan myönnetään Erasmus+-ohjelman kaltaisista komission suoraan

hallinnoimista ohjelmista, useista pienemmistä tukijärjestelmistä ja koronapandemian torjumiseksi perustetuista erityisistä välineistä.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus osoitti, että menojen virhetaso on olennainen. Niin jäsenvaltioiden ohjelmaviranomaisten kuin komissionkin on syytä edelleen parantaa tapaa, jolla ne soveltavat koheesiomenoja koskevaa varmennuskehystä. Tarkastustyö osoittaa, että hallintoviranomaisten tarkastuksissa ei aina vaikuttavalla tavalla ehkäistä tai havaita edunsaajien ilmoittamiin menoihin liittyviä sääntöjenvastaisuuksia. Monien otokseen poimittujen tarkastusviranomaisten osalta havaittujen puutteiden vuoksi niiden työhön voidaan luottaa vain rajallisessa määrin.

Havaintojensa perusteella tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että komissio varmistaa, että tarkastusviranomaiset parantavat toimintatapaansa. Lisäksi komission olisi varmistettava, etteivät jäsenvaltioiden viranomaiset käytä hyväkseen kiinteämääräiseen oikaisuun perustuvaa mekanismia väistääkseen velvollisuuttaan tarkastaa menojen tukikelpoisuus ennen niiden ilmoittamista komissiolle ja suorittaa tarvittavat yksittäiset takaisinperinnät.

Luku 7: Luonnonvarat ja ympäristö

- Menot yhteensä 64,4 miljardia euroa
- Virhetaso on olennainen
- Arvioitu virhetaso 2,6 prosenttia (2,2 prosenttia vuonna 2023)

Rahoituskehysten otsakkeen 3 luonnonvarat ja ympäristö alaan kuuluvista menoista maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämisen osuus on 87 prosenttia (yhteinen maatalouspolitiikka). Otsake kattaa myös meri- ja kalastuspolitiikkaa koskevat EU:n menot, ympäristö- ja ilmastotoimien Life-ohjelman sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF).

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastusevidenssi osoittaa kokonaisuutena katsoen, että menojen virhetaso luonnonvarojen ja ympäristön alalla oli olennainen. Tarkastuksen tuloksista ilmenee, että virhetaso ei ollut olennainen maatalouden suorissa tuissa, jotka muodostavat otsakkeen menoista 46 prosenttia. Virhetaso oli sen sijaan kokonaisuutena katsoen olennainen muilla menoaloilla, jotka muodostavat 54 prosenttia otsakkeen menoista (ekojärjestelmät, maaseudun kehittäminen, markkinatoimenpiteet, meri- ja kalastusasiat, ympäristö ja ilmastotoimet).

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa komissiolle, että sen olisi annettava jäsenvaltioille lisätukea ekoyjärjestelmien suunnittelussa huomioiden niiden merkitys ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Luku 8: Muuttoliike ja rajaturvallisuus sekä turvallisuus ja puolustus

- Menot yhteensä 5,5 miljardia euroa
- Pienen otoksen takia todennäköistä virhetasoa ei ole arvioitu

Rahoituskehysten otsakkeen 4 muuttoliike ja rajaturvallisuus sekä otsakkeen 5 turvallisuus ja puolustus toimet kohdistuvat muuttovirtoihin, rajaturvallisuuteen ja viisumipolitiikkaan sekä sisäiseen turvallisuuteen ja puolustushankkeisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotoksen jäädessä pieneksi sen perusteella ei voida antaa tilastollisesti luotettavaa arviota todennäköisestä virhetasosta. Tarkastustulokset kuitenkin vahvistavat havaittujen virheiden esiintyvyyden perusteella, että virheriski on suuri. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin tarkasti osana sisäisen valvonnan

järjestelmien tarkastusta eri tarkastusviranomaisten työtä muuttoliikkeen ja rajaturvallisuuden aloilla ja havaitsi puutteita. Tilintarkastustuomioistuinn kiinnittää huomiota myös siihen, että osa kansainvälisistä järjestöistä rajoitti tilintarkastustuomioistuimen tarkastajien pääsyä asiakirjoihin sallien vain tilapäisen katseluoikeuden.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa komissiolle, että se toteuttaisi lisätoimia sen varmistamiseksi, että kansainväliset järjestöt antavat Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle täysimääräisen, rajoittamattoman ja nopean pääsyn asiakirjoihin. Lisäksi komission olisi annettava yhteistyössä varoja hallinnoiville jäsenvaltioiden hallintoviranomaisille lisää ohjeita, jotka koskevat jäsenvaltioiden velvoitteita noudattaa yhdenvertaisen kohtelun ja avoimuuden periaatteita ehdotuspyyntöjen toteuttamisessa, jotta avustusten myöntämismenettelyjen puutteet voidaan korjata sekä kohdennettava seuranta tarkastusviranomaisten työssä ilmenneisiin puutteisiin.

Luku 9: Naapurialueet ja muu maailma

- Menot yhteensä 15,4 miljardia euroa
- Arvioitu virhetaso 4,9 prosenttia (vuonna 2023 virhetasoa ei arvioitu)

Rahoituskehityksen otsakkeen 6 naapurialueet ja muu maailma menoala kattaa EU:n ulkoiseen toimintaan, laajentumiseen sekä humanitääriseen apuun liittyviä toimia. Otsakkeen alainen NDICI – Globaali Eurooppa -väline kattaa aiemmin Euroopan kehitysrahoista rahoitetun yhteistyön Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren kumppanimaiden kanssa. Samasta välineestä rahoitetaan myös EU:n naapuruuspolitiikkaa. Liittymistä valmistelevalle tukivälineellä tuetaan edunsaajamaita siten, että nämä toteuttaisivat uudistuksia, joita edellytetään EU:n jäsenyyttä hakiessa.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastusevidenssi osoittaa, että menojen virhetaso on olennainen. Virheitä havaittiin välillisissä kustannuksissa, henkilöstömenoissa, valuuttakursseissa, julkisissa hankinnoissa sekä ennakkomaksujen selvittämisessä.

Suosituksissaan tilintarkastustuomioistuin kehottaa komissiota vahvistamaan menettelyt, joilla varmistetaan, että edunsaajat noudattavat välillisiä kustannuksia koskevia sopimusperusteisia rajoituksia sekä varmistamaan käsitteen ”varaukset” selkeä määrittely sopimusehdoissa. Lisäksi komission olisi yksinkertaistettava valuutan muuntamista koskevia sääntöjä.

Luku 10: EU:n yleinen hallinto

- Menot yhteensä 13,3 miljardia euroa
- Ei olennaisia virheitä

Rahoituskehityksen otsakkeesta 7 katetaan EU:n toimielinten ja elinten hallintomenot. Näitä ovat muun muassa henkilöstömenot ja eläkemenot. Niiden osuus hallintomenojen kokonaismäärästä oli vuonna 2024 noin 69 prosenttia. Lisäksi hallintomenoja ovat kiinteistöihin, laitteisiin, energiaan, viestintään ja tietotekniikkaan liittyvät menot. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset ovat jo useamman vuoden ajan osoittaneet, että hallintomenoissa riski on yleisesti ottaen alhainen.

Suosituksissaan tilintarkastustuomioistuin kehottaa komissiota tehostamaan valvontamenettelyitä ennen tietotekniikkapalveluiden hankinnasta tehtäviä sopimuksia ja vahvistamaan kiinteistöjen myyntiin liittyvien arviointikomiteoiden riippumattomuutta.

Luku 11: Elpymis- ja palautumistukiväline

Elpymis- ja palautumistukivälineen menot olivat 59,9 miljardia euroa vuonna 2024. Komissio oli suorittanut välineestä jäsenvaltioille yhteensä 65 avustumaksua, joista 28 vuonna 2024.

Komissio soveltaa elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon suoraa hallinnointia, jossa komissio vastaa ohjelman täytäntöönpanosta. Jäsenvaltiot laativat elpymis- ja palautumissuunnitelmat sekä niille asianmukaiset hallinto- ja valvontajärjestelmät. Elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävät maksut edellyttävät, että jäsenvaltiot saavuttavat tyydyttävästi välitavoitteet ja tavoitteet, jotka on asetettu niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanopäätöksissä. Komission olisi myös saatava jäsenvaltioilta riittävä varmuus siitä, että EU:n taloudellisia etuja suojellaan tehokkaasti, minkä johdosta jäsenvaltioiden on otettava käyttöön valvontajärjestelmiä, joilla varmistetaan, että elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteet ovat EU:n ja kansallisen lainsäädännön mukaisia erityisesti petosten, korruption ja eturistiriitojen ehkäisemisen, havaitsemisen ja korjaamisen osalta.

Tilintarkastustuomioistuin tarkasti 395 jäsenvaltioiden maksatuksiin sisältynyttä välitavoitetta ja tavoitetta ja havaitsi niistä 12:ssa seikkoja, joilla on taloudellisia vaikutuksia. Tilintarkastustuomioistuimen havainnot liittyivät puutteisiin tavoitteiden ja välitavoitteiden tyydyttävässä saavuttamisessa sekä jäsenvaltioiden valvontajärjestelmien toiminnassa ja varojen jäljitettävyydessä. Myöskään jäsenvaltioiden johdon vahvistuslausumiin sisällytetyt tiedot eivät olleet aina luotettavia.

Suosituksissaan tilintarkastustuomioistuin kehottaa komissiota laajentamaan alustavien arviointien yhteydessä tehtyjen tarkastusten kattavuutta sekä puuttumaan komission antamien tarkastussuosituksen täytäntöönpanon viivästyksiin jäsenvaltioissa.

Luku 12: Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksissa vuonna 2021 annettujen suositusten täytäntöönpanon seuranta

Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa joka vuosi, missä määrin tarkastuskohteet ovat ryhtyneet toimenpiteisiin sen suositusten perusteella. Seuranta toimitetaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun suositukset on annettu. Suositusten täytäntöönpanon seuranta on tarkastussyklin tärkeä osa. Seurannan avulla saadaan palautetta siitä, ovatko tarkastuskohteet toteuttaneet tilintarkastustuomioistuimen suosittamat toimet ja onko sen esiin tuomat ongelmat ratkaistu. Seuranta on tärkeää myös siksi, että sen avulla tilintarkastustuomioistuin pystyy suunnittelemaan tulevaa tarkastustyötään ja pysyy selvillä riskeistä.

Tänä vuonna tilintarkastustuomioistuin analysoi suosituksia kaikista 27 erityiskertomuksesta, jotka se julkaisi vuonna 2021. Seuranta kohdistettiin kaikkiaan 245 suositukseen. Suosituksista oli hyväksytty kokonaan tai osittain 98 prosenttia. Tarkastuskohteet eivät olleet hyväksyneet noin 2 prosenttia eli kuutta suositusta.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus EU:n virastoista varainhoitovuodelta 2024

Tilintarkastustuomioistuimen kertomuksessa esitetään yhteenveto tilintarkastustuomioistuimen vastuulle kuuluvien 43 EU:n viraston ja unionin muun elimen tarkastuksiin varainhoitovuodelta 2024. Kaikkien 43 viraston osalta annettiin puhdas tarkastuslausunto tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. 42 viraston osalta annettiin puhdas tarkastuslausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta.

Yhden viraston osalta annettiin varauman sisältävä lausunto maksujen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Euroopan työviranomaisen (ELA) tarkastuksessa tilintarkastustuomioistuimien havaitsi, että koulutustapahtumien suunnittelua ja järjestämistä koskeva sopimus, jonka ELA teki avoimen menettelyn tuloksena, oli sääntöjenvastainen.

Yhden varauman lisäksi tilintarkastustuomioistuin esittää eri virastoja koskevia huomautuksia, jotka koskevat puutteita julkisissa hankintamenettelyissä, hallinto- ja valvontajärjestelmissä sekä talousarviohallinnossa. Suurin osa havaituista maksujen sääntöjenvastaisuuksista liittyy puutteisiin hankintamenettelyissä.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2024

Tilintarkastustuomioistuimen kertomuksessa esitetään yhteenveto 12 yhteisyrityksen tarkastuksista varainhoitovuodelta 2024. Yhteisyritykset ovat komission sekä teollisuus- ja tutkimusorganisaatioiden välisiä kumppanuuksia, jotka toimivat EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmassa, kansainvälisessä ITER-hankkeessa sekä kyberturvallisuuden innovoinnissa.

Tilintarkastustuomioistuin antaa puhtaat tarkastuslausunnot kaikille 12 yhteisyritykselle sekä tilien luotettavuudesta että tulojen ja menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Tarkastusten perusteella tilintarkastustuomioistuin on kuitenkin tehnyt havaintoja virheistä ja nostanut esille huomioita yksittäisten yhteisyritysten osalta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 287 ja 319 artikla.

Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien varainhoitosääntöjen artikkelit 260-269.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen, johon on liitetty toimielinten vastaukset.

Neuvoston määränemmistöllä antamasta suosituksesta Euroopan parlamentti myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asian käsittelystä Euroopan parlamentissa vastaa talousarvion valvontavaliokunta (CONT), jonka laatiman mietinnön pohjalta täysistunto äänestää vastuuvapauden myöntämisestä. Komission vastuuvapauden osalta raportojana toimii Daniel Freund (The Greens). Asialle on myös nimetty kuusi varjoraportojaa, joista yhtenä toimii Eero Heinäluoma (S&D).

Euroopan parlamentin aikataulun mukaan talousarvion valvontavaliokunnan äänestykset ovat maalis-huhtikuussa ja täysistuntoäänestys vastuuvapaudesta huhtikuussa 2026.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö pyytää kannanotot ja mahdolliset muut kommentit tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin ja komission vastineisiin asianomaisilta viranomaisilta Suomen kannan muodostamiseksi EU-käsittelyä varten.

EU-asioiden jaosto 34 (budjetti- ja hallintoasiat) kirjallinen menettely 21.-24.11.2025.

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 26.-28.11.2025.

Eduskuntakäsittely

PeL 97 §:n mukainen selvitys eduskuntaan.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksella pyritään vaikuttamaan EU:n varainkäyttöön ja varainhallintaan.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Varainhoitovuoden 2023 neuvoston vastuuvapaussuosituksesta päätettäessä Suomi äänesti suosituksen myöntämistä vastaan yhdessä Alankomaiden, Itävallan, Ruotsin ja Tanskan kanssa. Suositus vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle hyväksyttiin kuitenkin neuvoston määräenemmistöllä.

Asiakirjat

13799/25 Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2024.

14766/25 Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus EU:n virastoista varainhoitovuodelta 2024.

14771/25 Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2024.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Toni Tiala, VM/BO, p. 02955 30361, toni.tiala@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/359/2025

Liitteet

Viite